

OPINIÓ

Núria Menasanch i Martí
escriptora i psicòloga
biògrafa de Francesc Mestre i Noè

Luz Acero, la veu de Ràdio Tortosa durant 43 anys, rebrà als seus 90 anys un reconeixement molt especial

L'any 1929 va començar la radiodifusió tortosina. Tenia assignat l'indicatiu d'EAJ 11, és a dir que fou l'onzena estació radiodifusora de tota Espanya oficialment reconeguda. És ben sabut de tots, les condicions poc favorables d'aquesta vallada de l'Ebre per la recepció radiofònica. Per això mateix és natural que Tortosa fos una de les primeres ciutats catalanes a instal·lar una estació ràdio-emissora. El primer equip va ser muntat a la nostra ciutat pel terrassenc Ramon Odena (pare del locutor Josep Àngel Odena). La guerra civil va estroncar esta primerenca ràdio.

Lo pròxim 26 de març el Col·legi de Periodistes de l'Ebre retrà homenatge a una de les dones més importants en l'àmbit del periodisme que van tindre les Terres de l'Ebre després de la Guerra Civil. L'acte es portarà a terme a l'Hotel Corona d'Aragó a les 19 hores. Degut a la pandèmia, jo mateixa tindrè l'honor de representar-la en el seu nom.

Luz Acero actualment té 90 anys, al juny en farà 91. Viu a Tortosa i recorda amb molta estima els 43 anys que va treballar com a locutora a la desapareguda Ràdio Tortosa refundada per Lluís Mestre i Rexach.

El seu nom autèntic és: Lludivina Acero Alvarez, però tothom la coneix per Luz. Va néixer el 7 de juny de 1930 a Villablino (Lleó). Just abans d'esclatar la Guerra Civil, el 1936, als sis anys, Luz es trasllada amb tota la seua família al poble del Perelló, on tenia destinació el seu pare, guàrdia civil, Hermenegildo Acero Abad.

La seua mare, Pilar Álvarez Álvarez, va tenir 7 fills, dels quals en van sobreviure 5. Luz era la més gran de tots i l'única filla, ja que tots els seus germans eren hòmens: Carlos, Manolo, Antonio i Gildo. Va arribar a Tortosa als 12 anys. La família Acero Álvarez es se'n va anar a viure al barri del Garrofer. A Tortosa va estudiar primària al col·legi de la Mercè del Rastre.

Als 14-15 anys va entrar a estudiar a l'acadèmia Cots (actualment Cambra de Comerç). Durant 3 anys hi va cursar taquigrafia, mecanografia i comptabilitat i seguidament, es va treure el títol de teixidora i es va posar a treballar a la Fàbrica de Sacs, on es teixia per a la Yutera del Ebro, fàbrica dels fills per als sachs, de Julián Mangrané Ejerique. Al cap d'uns mesos, li van demanar que

entrés també com a administrativa degut als seus estudis i és quan va entrar en contacte amb Lluís Mestre i Rexach.

Als anys quaranta, després de la Guerra Civil, tornava a reiniciar-se Ràdio Tortosa. La figura del meu sogre, Lluís Mestre i Rexach sempre anirà inevitablement lligada a Ràdio Tortosa, de la qual en va ser refundador, i director durant dècades. Va ser ell qui amb els recursos extremadament precaris que obligava la dura postguerra, va crear les emissores que després servirien per a emetre Ràdio Tortosa. Primer com a radiofionat, als anys 40, va demanar permisos per a col·locar una emissora de ràdio d'ona mitjana a les esgolfes de la seua pròpia casa del carrer de l'Argentina número 24 de Tortosa, per on s'emetria el senyal de Ràdio Tortosa. L'any 1948, el meu sogre, juntament amb el seu amic Julián Mangrané, al qual li feia de gerent de la Yutera del Ebro, van començar a planejar la refundació de Ràdio Tortosa.

Va ser llavors, just a la Yutera i a la fàbrica de Sacs, on Lluís Mestre coneix una jove, Luz Acero amb als seus 18 anys mal comptats, i estableixen una amistat ja mai moridora. Ell li demana que vinga a estones perdudes a fer de secretària, a la nova Ràdio Tortosa. Finalment, el volum de feina que representava la nova emissora fa que Luz es deixi la Yutera i la Fàbrica de Sacs de Julián Mangrané i passe a dedicar-se completament a Ràdio Tortosa, en principi d'administrativa. Als pocs dies, una afonia de la locutora principal, Emèlia Miravalls Dolç, va fer que Lluís Mestre i Rexach, desesperat per sortir a antena, li preguntés a Luz Acero si podia fer el favor de sortir de locutora.

Luz conta l'anècdota que després de sortir a antena va vindre Don Julián Mangrané a la ràdio i una mica empipat li va dir a Lluís:

"Lluís jo t'hai de parlar: quan hi haigues una locutora nova m'hauries d'avisar abans. Ho ha fet molt bé, d'on l'has tret?". Lluís Mestre se va ficar a riure i li va dir: "Que és Luz!". I Julián va respondre: "Pos té una veu incomparable".

Los primers anys de Ràdio Tortosa van ser difícils perquè estaven molt en precari. Però també van ser molt satisfactoris, ja que Luz recorda que hi havia molt de contacte amb els ebrenços que estaven molt amatents a tot el que radiaven. Luz creu que

era molt més fàcil al principi fer ràdio. La gent l'escoltava molt més, ja que la televisió encara no estava present a les llars.

Segons conta el meu sogre Lluís Mestre: "Amb la instal·lació d'un equip emissor professional de 500 W de potència, es va iniciar l'etapa estable de la nostra ràdio. Dels primers temps podriem omplir pàgines de contalles pintoresques i xocants, derivades de les emissions de discos dedicats, dels anuncis de pèrdues, de la informació local, etc".

Molts són los programes d'esta primera etapa que es van fer famosos per totes les Terres de l'Ebre: *Xerrades sense malícia* (lo primer programa en català de tota Catalunya que es va fer després de la guerra), *Les cadeneres del Mas d'Avall*, *Yunque, La Voz del Campo*, *NoVEDades de nuestra discoteca*, *Radio Teatro*, *Misión religiosa*, *La Zarzuela en el hogar*, *Emisión Infantil*, *Cantando al Trabajar*, *Discos Dedicados*, *Discoteca para Usted*, *Palacio de la música...* També s'hi radiaven cada tarda novel·les com: *Simplemente Maria*, que durava 36 minuts en dos rotllos. Rotllos que anaven a buscar quinzenalment a l'Estació de tren. Les notícies locals es nodrien molt sovint de la secció informativa de Tortosa que publicava *Diario Español*. Els informatius eren redactats per Òdena i els llegien a dues veus el mateix Òdena i Luz. Tot programes que tenien moltíssima audiència. *La Discoteca* que es va acabar creant era una verdadera joia musical.

Luz va compartir micro amb molts professionals de la ràdio: Josep M. Vallés i Vilás, que era "Quico de Forés", Rodolfo Lamote de Grignon i Nicolau "Joan de Gandia", Paco Guimerà, Paco Prieto (Joan de Cadup), Martínez, Ferrando, Joaquín Marín, Ramón Miravalls, Josep Àngel Òdena, i gent més jove que va vindre després com: Jordi Itarte, Conrad Duran, Ximo Rambla, Fernando Andreu o

Conxita Panisello.

La primera ràdio era molt diferent de l'actualitat. La ràdio acompanyava la vida diària dels tortosins i tortosines constantment. Luz entrava a treballar cada dia, a les vuit del matí, i sortia a les dotze de la nit, amb un quart d'hora per dinar, festius i caps de setmana inclosos.

També, se feia un programa: *Teatro en las Ondas*, que gravaven de nit i que s'emetia setmanalment tots los dilluns al tardet. Este programa va durar més de 10 anys. Luz mos ho conta:

"Jo solia fer de xiqueta i me'n recordo que un dia no vam pogueu gravar. Jo havia de dir: *mi mama, no me ha venido a recibir y ahora yo voy a llorar...*, però quan ho dia tots esclaven a riure i no es podia continuar gravant. *Lo vuelvo a decir?*, preguntava, i ho tornava a dir, i tornaven a riure, *Continua tu... no continua tu*, es deien uns als altres fins que finalment lo Sr. Lamote va exclamar: *Pleguem! Cap a casa a dormir!*, i a tres quarts d'onze ja estàvem tots a casa, mentre que lo normal és que no arribéssim fins passades les dotze de la nit".

El dirigia el Sr. Lamote amb el quadre escènic de l'emissora. Este horari, l'esclavitzava molt, i més veient com els seus companys masculins que treballaven moltes menys hores que ella, rebien un sou molt més elevat. Recorda amb recança com no va poder assistir a la comunió del seu germà petit Gildo, perquè va haver de treballar tota la jornada a la Ràdio. Tot i així Ràdio Tortosa era la seua vida i també li portava moltes gratificacions.

Quan va entrar la ràdio en català, Luz s'hi va adaptar de seguida, perquè com ja hem explicat era tortosina d'adopció, tot i els seus orígens castellans. La seua veu va acompanyar durant dècades generacions d'ebrenços que es van enamorar, treballar, cerimoniari, festejar, i viure al

costat de Ràdio Tortosa.

Des de 1948 que va estar de locutora a Ràdio Tortosa i va acabar esdevenint la veritable ànima mater de Ràdio Tortosa, fins al seu final, l'estiu de 1991, quan Luz amb llàgrimes als ulls, se va acomiadar per antena, en la solitud de la seua ràdio amb un breu: "Fins aviat..."

Aquell últim dia de juliol de 1991, quan va desaparèixer Ràdio Tortosa, el recorda amb molta tristesa. Aquell funest dia, amb llàgrimes als ulls, va abaixar el control, va dir una necrològica, el va apujar i ja mai més ho va tornar a fer. Era el final de Ràdio Tortosa. 43 anys fent de locutora ininterrompudament.

Ara, la Luz, als seus 90 anys, encara ho recorda amb tristesa i diu que va ser el dia més difícil de tota la seua vida. Poc després, la brigada municipal recollia amb camions i a palades lo que havia estat la gran discoteca amb centenars de discos i músiques que eren història viva d'una anys que ja quedaran per a posteritat per sempre més. La infinitat de rotllos de gravacions que hem conservat a casa, fotografies i altres documents en seran testimoni. Tortosa perdria així un dels seus referents més valuosos i un mitjà de comunicació que havia cohesionat tot el territori ebrenç entroncant-la com a veritable capital de la regió del ilercavons. Luz sempre diu que si en aquells moment hagués viscut el Sr. Mestre (com sempre li va dir), la ràdio no s'hauria tancat mai. I de ben segur que així hagués estat. Però és que el meu sogre, ja feia 3 anys que havia mort a Tortosa a causa d'una malaltia cardíaca, concretament el 23 de setembre de 1988, quan comptava 68 anys.

Luz, als seus 61 anys, ja no tornaria mai més a sortir per les ones radiofòniques. Ràdio Tortosa va ser la seua vida, literalment.

En l'actualitat i després dels durs mesos de confinament per la pandèmia, Luz, que exerceix de iaia adoptiva dels seus fills, que se l'estimen amb bogeria, recorda aquells anys de Ràdio Tortosa, aquella ràdio que va ser la seua vida, literalment, i agraïda pel reconeixement que els periodistes ebrenços li rebran el pròxim 26 de març als seus 43 anys de ràdio s'acomiaida amb estima dels seus antics i fidels oients amb un: "Aquí termina nuestra emisión de hoy. Nos despedimos hasta mañana a las siete. Buenas noches, adiós. Les habló una vez más, Luz Acero".